

II. Zgodovina slovenskega slovstva, I. zvezek: Od početka do francoske revolucije. Spisal *dr. Karol Glaser*, profesor pri c. kr. drž. gimnaziji v Trstu. Tiskala »Katoliška tiskarna«. Str. XVI + 220 + VI.

III. Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. Spisal *dr. Fr. Kos*, c. kr. profesor. Tisk J. Blasnikovih naslednikov. Str. VI + 368.

IV. Ant. Knezova (sic!) knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. I. zvezek. Uredil *Fr. Levec*. Tiskala »Národna tiskarna«. Str. VI + 195. S podobo Antona Kneza in to-le vsebino: *Fr. Levec*: Ant. Knezova ustanova. Životopis. — *Dr. Fr. D. Gospod Lisec*. Povest. — *Bogdan Vened*: Ženitev Ferdulfa vojvode. Furlanska povest.

Pridržujoč si, kakor smo že namignili, za prihodnje številke obširnejšo oceno o posameznih lauskih knjigah in spisih Matičinih, ne moremo si kaj, da ne bi že sedaj poudarili, da so nas i te najnovejše publikacije naše »Maticice« potrdile v prepričanju, kateremu smo dali menda dovolj jasnega izrazila v gorenjih vrsticah. Lahko in smelo rečemo, oprti na glasove, ki smo jih čuli od raznih strani, da »množica« Matičarjev položi, izimši Knezovo knjižnico vse druge knjige hladno v tisti kot svoje knjižne omare, kjer počiva sladko spanje pozabljenosti in zaprašenosti že toliko drugih knjig in knjižic, nabavljenih iz zgolj rodoljubnosti. Ali čvrsto dolgo življenje se more obetati književnim kakor vsem drugim narodnim podjetjem le tedaj, ako ne slone ob golem rodoljublju ampak ob medsebojnih interesih ter nudijo svojim vzdrževalcem za grotne njih žrtve dovolj duševne odškodnine. Domoljubje je izvrsten činitelj pri ustanavljanju narodnih književnih podjetij, ali samo za-se je prešibko, da bi jih vzdrževalo dolgo časa; potrebuje potem čem dalj tem več narodne agitacije, ki se pa sčasoma tudi unese. — Širšim omikanim krogovom bode tudi ugajala »zgodovina slovenskega slovstva« in pa nekateri sestavki v »Letopisu«; »doneskov« pa smo uverjeni — in v tej veri nas potrjujejo glasovi, ki smo jih čuli na svoja ušesa — da ne bode čitalo ni sto Matičarjev. Mnogo bolje bi bil ustregel učeni g. spisovatelj „množici“, ako bi bil iz tistih „doneskov“ pomel poljudno pisano zgodovino Škofje Loke; v takšni obliki pa, v kakeršni smo jih sedaj prejeli, sodili bi „doneski“ veliko bolj v „Izvestja“. Torej še enkrat: „videaut consules“ pri „Matici“. — S temi splošnimi opombami pa se nismo seveda hoteli ni najmanje dotakniti v meritorskem obziru omenjenih učenih knjig, o katerih bomo izvestno mogli priobčiti prav laskave ocene. — Vnanja oblika čveterih Matičinih knjig je v obče prav prikupljiva; le o kakovosti papirja so se nam izrazile tožbe.

»Slovanske knjižnice« smo prejeli 33. in 34. zvezek. Prvi je prinesel povest: *Gardist*. Češki spisal *Alojzij Jirásek*. Poslovenil *A. Benkovič*. Str. 78, oziroma 80. V drugem zvezku pa se nam nudijo na 50 straneh kar tri povesti: dve iz bosniškega (sic!) narodnega življenja, spisala *Milena Mrazović*, poslovenila *Minka V—ić*; jedna pa slavnega hrvaškega pripovedovalca *Ksavera-Šandora Gjalskega* z naslovom: „Iz sela“, posl. *Kosec*. O navedenih povestih kakor o „Slovanski knjižnici“ sploh v prihodnji številki kaj več!

Trubadur. Opera v štirih dejanjih. Spisal *S. Cammarano*, uglasbil *J. Verdi*. Poslovenil *A. Štritof*. Izdalo in založilo Dramatično društvo v Ljubljani 1894. Str. 63. — O estetiški vrednosti znane opere ni, da bi govorili; nas zanima le jezikovna stran slovenskega prevoda. O tem pa naj primerjajo „Zvonovi“ čitatelji v današnjem „listku“ našega gledališkega poročevalca laskavo oceno, o kateri so, kolikor smo se imeli prilike uveriti, jedini vsi glasovi.

Zakaj? — Zato! Zbirka pravljic, pripovedk in legend za šolo in dom. Nabral in izdal *Anton Brezovnik*, učitelj. V Ljubljani 1894. Založil *Janez Giontini*. 101 str. male 8°. Cena? — Vsekakor originalna je misel,

združiti bajke, pravljice, pripovedke in legende, izvirne in prevedene, sicer nam že večinoma znane, nabrane iz raznih knjig in listov, pod skupnim zaglavjem, s stereotipnim vprašanjem: Zakaj? („Zakaj je Bog psa ustvaril?“; „Zakaj ima osel križ na hrbtu?“ itd.) Ta rekli smo originalni način združenja različnih pripovedk pod skupnim geslom nas spominja nekoliko — si parva licet componere magnis — na Ovidijeve „metamorfoze“. Nabrano gradivo je razvrstil g. Brezovnik tako-le: „Iz živalstva“. — „Iz rastlinstva“. — „Iz zgodovine“. — „Iz življenja svetnikov“. — „Razno“. — G. nabiratelju je bilo do tega, da spravi kar največ gradiva pod omenjeno geslo; tedaj je pač naravno, da se mu je vrnilo tu in tam nekoliko neznatnega, srednje moke blaga. Toda vobče moramo priznati, da smo našli veliko klenega zrna, in ker smemo pohvaliti knjižico tudi radi jezika, ki je dosti čeden (v malenkosti se ne spuščamo in jih tudi radi pregledamo), tedaj jo prav toplo priporočamo mladini in odraslim in zlasti tudi gg. učiteljem, ki najdejo v njej dosti primerne gradiva za šolske in domače naloge; saj so menda za-nje prečesto v zadregi, ko nedostaje dobrih slovenskih zbornikov te vrste. Knjižica je nastala, kakor pripoveduje g. nabivatelj sam v „predgovoru“, iz šolske prakse, iz „njegovih pripravljevalnih zvezkov“ in bo zopet hodila v prilog zlasti šoli in šolnikom.

A ravno zato, ker je g. Brezovnik sam šolnik in je ta knjižica vznikla na šolskih tleh, si mu usojamo dati z blagohotnim namenom dober svet. Kadar se pridnemu gospodu pisatelju zopet nabere kaj več sličnega lepega gradiva, naj se ne trudi za kakim novim originalnim geslom niti naj ne ponavlja v tej knjižici zastavljenega vprašanja; ampak imej še bolj v čislh šolske potrebe in nabiraj zlasti take bajke, pravljice, itd., ki bi se lahko porabile bodisi za šolsko ali domačo nalogo. Čitatelji nešolniki ne bodo nič manj radi čitali takih zbirk, šolniki pa bodo g. izdajatelju gotovo zelo hvaležni. Jezik bi moral biti potem seveda z ozirom na šolske namene še bolj vzoren; načela pa, po katerem bi se nanizavale tiste povestice, bi ne bilo treba družega, nego da bi napredovala zbirka od krajših in lažjih do vedno težjih in obsežnejših. Naj se mi ne ugovarja, da je to čisto formalno načelo, poleg katerega je neizogibna prevelika raznolikost in pestrost v osebnini; saj „*variatio delectat*“. Nasproti pa se tudi zabave željni čitatelj prav kmalu nasiti še tako lepih povestic, ako ga zbode pri vsaki isto vprašanje. Tedaj kličemo spretnemu in trudoljubivemu izdajatelju: „*Vivat sequens*“ po našem nasvetu. — Samo mimogrede naj omenimo „*lapsus calami*“ ali „*typographi*“, ki se je vrnil v predgovor: „*Utile cum dulcis*“.

Gluhonemi. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. Spisal Auton Rudež, učitelj v goriški gluhonemici, 25 slik. V Gorici 1894. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 341 str.

Ni stroke na obširnem pedagoškem polju, kjer bi bil napredek v našem stoletju tako viden in uspeh tako ogromen, nestrokovnjaku skoraj nerazumljiv, kakor je vzgojanje in pouk gluhonemih. Pač so se nahajale že v starem veku glavne poteze vseh važnih pedagoških in metodiških načel za polnočutne otroke, toda ne sluha ne duha ni bilo tedaj še o pravem pouku gluhonemih, ker naši prednjiki še pojma niso imeli o bistvu gluhonemosti. Slovensko razumništvo sicer že pozna glavne ideje tega pouka iz spisov prof. Koprivnika v „Popotniku“ in g. Hönigmanna v „Zvonu“, a takšne knjige, kakeršno nam je podal Rudež, smo dosedaj pogrešali v slovenskem slovstvu. Ako pomislimo, da se bliža čas, ko se že vendar ustanovi zavod za gluhoneme in slepe v Ljubljani, sme se reči, da ustreza ta knjiga dejanskim potrebam. Gosp. Rudež je razdelil svojo knjigo na dva dela: v zgodovinski, pri katerem je zgodovina goriškega zavoda za gluhoneme otroke morebiti preobširna, in v pedagoško-metodiški ali praktiški. Jedro knjige je po našem mnenju razlaganje tiste govorne metode, ker baš na te